

Tweede Kamer Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer Prof. dr. K. Putters, informateur
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 16 februari 2024

Geachte heer Putters,

De Federatie Auteursrechtbelangen is de koepelorganisatie van Platform Makers, Platform Creatieve Media Industrie en VOI©E, de vereniging van collectieve beheersorganisaties (zie aangehecht overzicht van de aangesloten organisaties). Aldus vertegenwoordigt de Federatie de gehele auteursrechtsector, dat wil zeggen de creatieve en culturele branche waar het auteursrecht de basis vormt voor exploitatie en inkomensvorming.

De Federatie Auteursrechtbelangen ('de Federatie') vraagt graag uw aandacht voor de volgende punten:

- Artificial intelligence;
- Onderzoek naar het economisch belang van auteursrecht;
- Auteurscontractenrecht en Platform ACCT;
- Het toezicht op collectieve beheersorganisaties;
- Follow-up Steunfonds Rechtensector.

Aandacht voor artificial intelligence (AI)

Het auteursrecht is van groot belang voor alle rechthebbenden: makers, producenten en hun rechtverkrijgenden. Het is de basis voor exploitatie en inkomensvorming, het beschermt tegen oneerlijke concurrentie en het voorziet in werkgelegenheid en economisch gewin. Technologische ontwikkelingen hebben het mogelijk gemaakt dat door middel van AI output wordt gegenereerd. Dat kan omdat AI wordt gevoed met het werk van bestaande makers en uitvoerende kunstenaars. Deze makers en uitvoerend kunstenaars of hun economische partners of rechtverkrijgenden hebben daarvoor echter géén toestemming verleend, laat staan dat ze zijn gecompenseerd. Voor het trainen van commerciële AI beroepen de ontwikkelaars zich op de zogenaamde text-and-datamining (TDM)-uitzondering uit de Europese DSM-richtlijn (Digitaal Eengemaakte Markt). Ten tijde van het opstellen van deze richtlijn waren de effecten op deze schaal echter nooit voorzien. De beperking kan op grond van de zogenaamde driestappentoets niet van toepassing zijn indien deze evident afbreuk doet aan de normale exploitatie van werken en de wettige belangen van rechthebbenden.

(1)

In de internationale discussie hierover is het belangrijk dat ook de Nederlandse wetgever zich inzet voor een AI beleid waarbij het gebruik c.q. de exploitatie van auteursrechtelijk beschermd werk transparant moet zijn en rechthebbenden het recht toekomt om geïnformeerde toestemming te verlenen voordat hun auteursrechtelijk beschermd werk gebruikt wordt voor het trainen van AI. Tegenover dat toestemmingsvereiste hoort ook een billijke vergoeding te kunnen staan. De exploitatie van alles dat met en door AI tot stand komt, behoort evengoed als elke andere exploitatie te voldoen aan de bestaande auteursrechtregels, waarbij alleen menselijke creativiteit beschermd wordt.

Nieuw onderzoek naar economisch belang van auteursrecht

De creatieve sector die is gebaseerd op het auteursrecht en aanverwante rechten vertegenwoordigt volgens de laatste meting een economische waarde van 6% van het Bruto Binnenlands Product en 7,4% van de werkgelegenheid in Nederland. Die laatste meting was in 2014 door SEO in opdracht van het ministerie van Economische Zaken. De Federatie is al geruime tijd in gesprek met het Ministerie van EZK over een vervolgonderzoek. Het is belangrijk om de grote economische betekenis van de sector (en het daarbij behorende auteursrecht) in het oog te houden en dus regelmatig te meten. Immers, een actueel beeld over die betekenis is van groot belang met het oog op bestaand en toekomstig overheidsbeleid en de impact daarvan in de creatieve sector. De Federatie ziet dus graag een update van het onderzoek in 2024.

Auteurscontractenrecht/PACCT

Het programma fairPACCT van Platform ACCT beoogt de totstandkoming van collectieve afspraken en betere arbeidsvoorwaarden binnen verschillende disciplines in de culturele en creatieve sector te ondersteunen en te faciliteren. Gewerkt wordt aan een structuur waarbij in 2024 de Federatie Auteursrechtbelangen – in overleg met de betreffende sectoren – inhoudelijk uitvoering en begeleiding verzorgt van zogenaamde Auteursrechttafels. Waar gewenst kan door de werkgroep Intellectueel Eigendom c&c sector (ook wel genaamd Werkgroep Auteursrecht) van Platform ACCT, waarin de Federatie Auteursrechtbelangen de auteursrechtsector vertegenwoordigt, afstemming plaatsvinden met de bestaande ketentafels. Het is van belang dat de betrokken ministeries deze samenwerking met PACCT blijven ondersteunen.

Herijking van het toezicht op collectief beheer gewenst

Met de oprichting van VOI©E, de vereniging voor collectieve beheersorganisaties (CBO's), creëerde de CBO-sector in 2008 één aanspreekpunt voor communicatie en overleg in de vorm van een brancheorganisatie die ook gezamenlijke activiteiten tot verbetering van de samenwerking en professionalisering van de sector heeft opgepakt. Zo hebben de CBO's bestendige afspraken kunnen maken met VNO-NCW, MKB-Nederland en het CvTA. Met mijnlicentie.nl voor één factuur, het CBO-Keurmerk, het Onderhandelingsprotocol met VNO-NCW en MKB-Nederland, een governance code en recent een schematisch inzicht in de collectieve geldstromen van incasso tot en met verdeling aan rechthebbenden zijn via zelfregulering grote stappen gezet. De belangrijkste kritiekpunten – die mede hebben geleid tot de Wet Toezicht in de huidige vorm – zijn weggenomen.

(2)

Dit werd in feite al in 2016 geconstateerd door het toenmalige College in het zelfevaluatie-rapport van het CvTA: "Alles overziende concludeert het CvTA dat het functioneren van de CBO's in sterke mate voldoet aan de eisen die de wetgever hieraan heeft gesteld. De bedoelingen van de wetgever zijn in overwegende mate bereikt." Inmiddels is er ook een Europese richtlijn over collectief beheer die veel meer gestoeld is op de verantwoordelijkheid van de interne toezichthouder. De Federatie zou graag zien dat het toezichtbeleid op basis hiervan gaat functioneren. Een vorm van wettelijk toezicht moet blijven bestaan, maar de huidige ontwikkelingen vragen om toezicht op maat, met name in de vorm van meer risicogerichtheid en verlicht wettelijk toezicht met een grotere verantwoordelijkheid voor de interne toezichthouder. Herijking van het wettelijk kader en het toezichtbeleid van het College van Toezicht is gewenst met het oog op de sterk verbeterde situatie met een geprofessionaliseerde sector en een goed geregeld intern toezicht en de almaar stijgende kosten van het toezicht. Het nationale en internationale speelveld schuiven in elkaar en het toezicht op de sector moet daarop worden afgestemd. De Federatie ziet dan ook uit naar de uitkomsten van de ZBO-evaluatie van het College van Toezicht.

Follow-up Steunfonds Rechtensector voor directe steun aan makers

SEO economisch onderzoek heeft in 2023 in opdracht van het ministerie van OCW onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de coronasteunmaatregelen in de cultuursector. Een deel van die steun verliep via de CBO's waardoor het geld direct bij de makers die het nodig hadden terecht kon komen. Uit dit onderzoek bleek dat het Steunfonds Rechtensector van de Federatie een grote positieve impact voor makers heeft gehad.

Op verzoek van staatssecretaris Uslu van OCW hebben de CBO's die aan het Steunfonds hebben deelgenomen daarom in kaart gebracht welke projecten voor directe steun aan makers en uitvoerende kunstenaars blijvende waarde zouden kunnen hebben. In de zomer heeft de Federatie het "bidbook Follow up Steunfonds Rechtensector" aan het ministerie gepresenteerd met een totale begroting van 11,5 miljoen euro, waarvan 4,7 miljoen uit eigen financiering, waarmee voor 6,8 miljoen euro aan steun van het ministerie wordt gevraagd. Het besluit hierover is in afwachting van een nieuw Kabinet. De Federatie hoopt op een positief besluit voor deze effectieve directe steun aan makers.

Met vriendelijke groet namens de voorzitters van de Federatie:

Erwin Angad-Gaur
namens Platform Makers

Anne de Jong
namens PCMI

Fred Teeven
namens VOI©E

Paul Solleveld
Algemeen secretaris

(3)

BIJLAGE – AANGESLOTEN ORGANISATIES

Bij Platform Makers zijn aangesloten:

ACT (acteurs)
ACM-Filmprofessionals (art, costume, make-up/hair designers)
Auteursbond (educatieve auteurs, freelance journalisten, literaire schrijvers, scenarioschrijvers, toneelschrijvers, vertalers en zelfstandig ondertitelaars)
BAM! Popauteurs (songwriters popmuziek)
BCMM Beroepsvereniging Componisten Multimedia (mediacomponisten)
Damd (professionals in 2D/3D animatie, VFX/postproduction en motion design)
Dutch Directors Guild – DDG (film- en televisieregisseurs)
Kunstenbond (kunstenaars en creatieven)
NCE Nederlandse Vereniging van Cinema-Editors (filmeditors)
Nederlandse Vereniging van Journalisten – NVJ ((foto)journalisten, programmamakers)
Netherlands Society of Cinematographers – NSC (cinematographers)
Nieuw Genootschap van Nederlandse Componisten – Nieuw Geneco (componisten)
Ntb (musici, dansers, acteurs, componisten en muziektekstschrijvers)
Samen1Stem (freelancers werkzaam in nasynchronisatie of andere vormen van stemwerk)
Tekstnet (tekstschrijvers)
VCA Vereniging Constructief Audio (sound designers)
VCTN (componisten en tekstdichters)

Bij Platform Creatieve Media Industrie (PCMI) zijn aangesloten:

Mediafederatie (uitgevers en mediabedrijven)
NVPI (muziekindustrie, filmdistributeurs, uitgevers van videogames)
Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA)
Nederlandse Content Producenten (NCP)
Publieke Omroep (NPO)
Vereniging Commerciële Omroepen (VCO)
Nederlandse Muziek Uitgevers Vereniging (NMUV)
Vereniging voor Muziekhandelaren en uitgevers in Nederland (VMN)

De leden van VOI©E beheren de rechten van:

Buma/Stemra: componisten, tekstschrijvers en muzikuitgevers
Lira: schrijvers, vertalers en journalisten
NORMA: uitvoerende kunstenaars
PRO, IPRO en UvO: uitgevers van geschriften
Sena: performers en muziekproducenten
SCGO: thuishopiegelden voor publieke en commerciële omroepen
SEKAM, SEKAM Video en StOPnl: producenten van audiovisuele werken
STAP: thuishopiegelden voor muziekproducenten
VEVAM: regisseurs
Videma: de rechthebbenden op de vertoningsrechten op tv-beelden
Leenrecht: incasso namens rechthebbenden voor het uitlenen van hun werken
Reprorecht: incasso namens rechthebbenden op reproducties van geschriften
Thuishopie: incasso namens rechthebbenden van de vergoeding op privékopieën
FEMU: muzikauteurs, -tekstschrijvers en -uitgevers